

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Vad har hänt?

VÄRLDEN DARRAR i spänning. Alla väntar på avgöranden, som inte kommer. Mussolinis fyrmaktsplan diskuteras, men har — som sig bör — väckt Lilla Ententens betänkligheter, de som inte får vara med i den inre kretsen. Frankrike har under utarbetande ett förslag, som vill ännu fastare förena stormaktsplanen med folkförbundspakten. Nedrustningskonferensen viljar.

I BRAUNSCHWEIG OCH PFALZ har det uppstått oroligheter mellan nationalsocialister och stahlhelmare, som lett till blodiga sammandrabbningar. Sprickan i den nationella enheten har vidgats genom Hitlers husundersökningar hos tysknationella ledare. Hur länge håller enhetsfronten?

DOMEN I GRÖNLANDSFRAGAN har fallit: Danmark har fått rätt, dess suveränitet har historisk hävd och Norges åtgärder för okkupation har varit rättsstridiga. Danskarna glädas men norrmännen ha uppträtt med stil och värdighet, beredda att glömma sorgen. De båda konungarna ha — oberoende av varandra — skickat varandra vänliga telegram med gratulationer resp. beklagande och hoppats på gott, förnyat samarbete.

DEN SVENSKA RIKSDAGEN hade på onsdagen sitt sista sammanträde före påsklovet. Då behandlades bl. a. en motion mot gifta kvinnor i statstjänst, d. v. s. egentligen familje-dubbelanställningar. Stämningen var reaktionär. En utredning beslutades, men till den saken få vi återkomma.

F. ö. tycks de stora uppgörelserna också för svenska riksdagen hänga i luften — man väntar med spänning.

Veckovakten

Det heliga året.

Folkbildning och idrott i riksdagen.

Av Elsa Svartengren.

Ungdomsproblem 1933:

Vad ska pojken ta sig för?

Av ingenjör Einar Palm.

Den studerande ungdomen och de sociala frågorna.

Av gymnasisten Gustaf Klackenborg.

Slagsmål och slagsmåls-exegetik.

Av Anna Kleman.

För minnet och löftet.

En intervju med Ellen Hagen på L. K. P. R:s 30-årsdag.

Kapten Cederblom på "Rospiggen".

Av Elsa Wideblom.

Nr. 14-15 av Tidevarvet äro sammanslagna till ett dubbelnummer och under påskveckan utkommer intet nr. av Tidevarvet. Nästa gång tidningen kommer våra ärade prenumeranter tillhanda blir alltså med nr. 16 den 22 april.

Vi be samtidigt få framhålla, att om prenumeration sker nu till Tidevarvets exp. Stockholm 2, erhålles alla nr. från den 1 april.

Pris till årets slut kr. 4.50. Postgiro 1544.

Lördagen den 8 april, påskafton, hålles red. och exp. stängda.

Kristus och de heliga männen i konsten.

Hugo Lous Mohr: Freske. Volda kirke, 1932. (Ur Fritt Ord.)

Som inledning till detta nummer av Tidevarvet, vilket har kommit att behärskas av den enskilda människans insatser och kamp mot svält, krig och nöd, skulle vi vilja sätta några rader om de stora revolutionärerna, tagna ur en artikel i *Fritt Ord* och med den norske konstnären Henrik Sörensen som författare — skaparen av altartavlan i Linköpings domkyrka. Konstnären skriver:

For et større alterverk til en gammel svensk domkirke har jeg som modeller til Kristus og de 22 hellige personer i billedene brukt ansikter og trekk fra mange slags folk. Blandt andre også fra de såkalte sociale oprørere. Jeg kan nevne typer som Bakunin, Victor Hugo, Landauer o. fl. — samt kunstnere og videnskapsmenn. Ti jo mere jeg beskjeftiger mig med disse bibelens og kirkens hellige folk — jo mer slår det mig deres likhet med oprøreren i den store forstand — og med kunstneren.

Hovedtrekkene ved disse er: det selvforlemmende — offererven og martyrlengslen, og at deres idé eller besettelse skyver tidvis det jordiske til side — og at de får noget av dette blå fascinerende, som gir dem denne forunderlige makt over mennesker og sinn, som varer så lenge. —

For mig står Kristus også i konsten som lysets aksjon og dets vorden til gestalt, skapt ved møtet med det svarte, det truende i altet: Sorgen, nöden, uroen og döden. Jeg kaller det — det katastrofale prinsipp.

Denne sinnets evige uro og skriden kan intet i denne verden hjelpe virkelig. Dog har kunsten i sig makter til — forstunder å utløse og befri sjelen — *der den finnes*. Kunsten har i sitt vesen noget av dette rogivende og dette av evighet som all skapning *jager* efter. Det stabile.

Derfor tillater jeg mig å nevne at Lenins utryddelse av lengslen, den transendentale funksjon i mennesket er en slags logisk kortslutning. Den forsvarer som en nødvendighet og er vel delvis en hevnaakt.

For nogen fordrukne poper og en korrupt offisiell kirkes skyld göres denne fatale lapsus å dekretere, at religionen er kontra mennesket, og at lengselen efter siste biologiske følgesetninger og marvsvinsforsök skal vende sig mot den brune jord og bli i ro. Man beseirer ikke lengselen hos trekkfuglene ved å stikke öinene ut på dem.

Lenin er et skritt men Kristus er et mål i en skridende evighet.

Et öieblick kan disse jordiske födere fra en Spartacus til en Rosa Luxemburg ha dette blå glimt av evighet, og det tusenårige rike som de hellige menn Moses, Jeremias, Amos, Saulus. Deres lengsel er ens. Og de er alle av den skjönne og brune jord.

Men Kristus er av lys. Og forat han i billedfremstillingen skal ha den aksjon og det bud til menneskene og kunne gi dem vingene — må han *være som lyset*, som lysets aksjon. Han må *være löftet* ut fra dagen og nattens kropp — han må *være ren, hvit* — Guden.

Margit Wohlin:

Vad gäller striden?

Arbetslösheten.

Kooperativa förbundet har i en serie, »Ekonomiska Debatten», givit ut ett par småskrifter — angående depressionen och arbetslöshetsproblemet, nämligen *Gustav Cassels »Spara eller icke spara»* och *Gunnar Myrdals Bilaga till statsverkspropositionen »Konjunktur och ofentlig hushållning»*.

Alla veta, att stridens vågor gå höga, men få ha riktigt klart för sig, vad det egentligen är man strider om. Allmänheten, som tänker partipolitiskt, överdriver säkert i hög grad skiljaktigheterna i åsikter både mellan ansvariga riksdagsmän och mellan nationalekonomerna. Tyngdpunkten på en gungbräda behöver bara förskjutas några millimeter för att brädan skall väga ner till höger i stället för till vänster. Eller, för att ta en annan bild: två läkare kallas till en sjuk. De ställa precis samma diagnos av sjukdomens hela karaktär och förlopp, de ha

t. o. m. samma uppfattning om de riktiga botemedlen. Båda påyrka vila, sol och luft. Den ene råder patienten att omedelbart avresa till Rivieran, den andre medger, att det vore det bästa, men törs inte i patientens nuvarande tillstånd ta risken för en lång resa utan förordar en hemmakur. D. v. s. fast de bägge läkarna ha väsentligt samma uppfattning, utmynna deras åsikter i helt olika råd.

Är inte detsamma fallet med mycket av det, som blåses upp till stora partifrågor? Om man studerar vad som från olika håll skrivits i arbetslöshetsfrågan, måste man för det första erkänna, att det råder en rörande enighet om sjukdomens orsaker, situationens allvar samt ovissheten för framtiden. Orsakerna ligga icke inom Sverige, utan, för att använda Wigforss ord, i skärpningen av krisen i hela världen, och i Sveriges starka beroende (Forts. å sid. 5.)

Arbetslös ungdom —

pionjärer för ett nytt samhälle.

Den arbetslösa ungdomens växande skara står just nu som den mest skriande påminnelsen om en hittills rådande världsordnings sammanbrott. Dessa unga människor, som inte se någon framtid, ha med sina bleka ansikten och ofta alltför dåligt nädda kroppar fått jätteberör att bära av svårigheter, förtvivlan, trots mot samhället eller tyst vanmakt. Deras världsbild är ett evigt sluttande plan mot sämre och sämre, mer och mer katastrofala förhållanden. Och ändå är det på dem som allt måste byggas, som har med en levande och människovärdig framtid att göra.

Hur skall man då, ur själva eländets makt kunna utvinna den positiva kraft, som inte bara hjälper de nödställda för ögonblicket men också orkar att påverka världen till förbättring?

Omkring denna fråga hade några ungdomsledare, ungdomar och andra intres-

serade samlats till överläggning på Ekered under sistförflutna lördag och söndag. Initiativet var Göteborgssektionens av Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet och fru Rut Adler hade gästfritt ställt sitt hem till förfogande. Själv hade Rut Adler i sitt inledningsföredrag till överläggningarna ställt upp frågan, hur man skall kunna ställa uppfostran till fred i sammanhang med åtgärder för lindrande av arbetslöshet. Hon pekade då på de stora sammanhangen mellan internationell förståelse och internationellt utbyte, krig och depression. Men det pågår trots allt en process som leder fram emot systembyte, sade hon. Det ädlare människomaterialet är ömtåligt och måste skyddas under denna skalbytestid. Vi vet, att pessimismen aldrig skapat något, men att optimismen bygger upp och det är därför vi måste samlas (Forts. å sid. 3.)

Sven Stål:

”Sörja höves Elektra”

Strindberg, Ibsen och de i ordmarmor skulpterande klassikerna ingå i lika delar när fenomenet O'Neill skall analyseras — det klassiska hatet tempererar han enligt strindbergsk metod och den ödslighet, den spöklika skrämnel, som meddelas av döda ting, den annekterar han från Ibsen. Amerikanen-irländaren O'Neill är en sällsam företeelse inom den dramatiska litteraturvärlden, han visar numera sällan sitt eget ansikte, han bär ständigt mask — men han bär sina länade drag med ett allvar och en inlevelse som gör att man till slut måste identifiera honom med hans arbete. Jag vet att »Mourning becomes Electra» anses av skriftlärda och sakkunniga som ett nutida mästerverk, men min ringhet föredrar de saltmättade sjömanspjäserna och Emperor Jones och Desire under the Elms —

det irländska påbräet hos O'Neill mår bäst av att inte tyglas med andra betsel än sitt eget.

I stora drag blev Dramatens framförande av den långa triologien fängslande och först av alla bör fru Teje nämnas för sin tolkning av Christine-Klytemnestra. Skådespelerskan bars av de stora vinglagen, hon fyllde scenutrymmet och åskådarplatsen med sin betvingade personlighet och när hon lämnade scenen, (Forts. å sid. 5.)

TILL EDERT FÖRFOGANDE

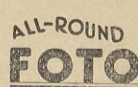
Läckert och hälsosamt är smörgåsbrödet

UPLANDSKUBBEN

I hygienisk förpackning hos Eder handlande.

Undvik efterapningar!

Begär uttryckligen Uplandskubben!

C. E. BERGWALL
FREYGATAN 7-9 Tel. 3239 02

Ungdom 1933:

Vad ska pojken ta sig för?

Av Ingeniör EINAR PALM.

Häromdagen bilade jag in till Stockholm från en av förstäderna i skymningen. En hand sträcktes ut — det var en medelålders kvinna, som bad om skjuts. — »Se, busspengarna är så dryga och då måste man gå, om man inte kan figga sig skjuts.» I fortsättningen sitter hon tyst, men jag tycker mig allt emellanåt höra en kvävad snyftning. Några snöflingor dala ned. »Ja, om det ville bli snö så att folk finge arbete. Jag har en son, som gått utan ett helt år.» — »Yrke?» — »Han hjälpte till på byggen, men nu är det slut på byggnadsverksamheten.» — »Och hans far?» — »Han dog då pojken var liten. Vad ska jag ta mig till? Han blir fördärvad av att gå sysslolös. Han är ju 21 år.» — Min hjärna arbetade febrilt för att finna ett svar, men vad skall man svara.

Det är inte bara i familjer, där arbetslöshetens spöke grinar till mötes, som man med ängslan frågar sig: vad ska pojken (och flickan) ta sig för. De dåliga tiderna måste väl ha ett slut och de som då valt en levnadsbana, som har framtiden för sig, bli snart åter insugna i produktionsprocessen. För den unge i våra dagar är svårigheten dubbel, dels den tillfälliga arbetslösheten, dels framtidens oberäknlighet. Vilka yrken komma att stå sig? Vilka äro minst överbefolkade? Vad har jag läggning för? Vad skall jag bli? Det är ynglingens brännande frågor, som ett oblikt öde givit honom att besvara, innan han fått ett usnt av livserfarenhet.

I en del andra länder har man inrättat kommunala institutioner för vägledning vid yrkesvalet. I Köpenhamn t. ex. finnes ett kommunalt psykotekniskt institut, som existerat i snart 10 år. Förra året anlitades institutet av över 2,000 personer från alla samhällsklasser. Största delen av klientelet utgöres av de ynglingar, som söka sig in i något yrke och därför underkastats lärlingsprov. Men även realskoleelever och studenter vid högskolorna ha provats. Frågan om inrättandet av en liknande institution här i Sverige har varit uppe för ett tiotal år sedan men längre har man icke kommit.

Hur kan då den svenske pojken få någon vägledning? Jo, han kan först och främst läsa en nyligen utkommen bok, författad av föreståndaren för Köpenhamns psykotekniska institut, *Poul Bahnsen*. Boken är översatt och bearbetad för svenska förhållanden av fil. doktor *G. Ekelöf* och har fått titeln »Din framtid — en ställning i livet». (Natur och Kultur. Pris 3:75.) Här får man en hel del goda råd. Att man skulle vara född till ett visst yrke är ett stort misstag, påstår Bahnsen. I verkligheten finns det för de flesta människor en hel del områden, där hon kan göra sig gällande, och dessutom är den mänskliga anpassningsförmågan mycket stor. Att försöka komma till klarhet om vad man är intresserad för är också av underordnad betydelse. Intresset

kan nämligen förvärras. Om man skaffar sig detaljerad kännedom om en sak eller ett yrke blir man oftast samtidigt intresserad därav.

Vad den unge vidare har att göra är att skaffa sig en överblick över de olika levnadsbanornas möjligheter och krav. Det kan ske på tre sätt: genom studier av tillgänglig litteratur, genom samtal med yrkesutövare och genom att själv någon tid praktisera i yrket. Han kan t. ex. läsa *Arvid Pehrsons* broschyr: *Gossarnas yrkesval* (Stockholm 1932) eller *Vad skall jag bli* (Stockholm 1928), utgiven av Sveriges Hantverksorganisation. En fyligare redogörelse för olika yrken och resp. kompetensfordringar ger *Yngve Nylanders: Yrken och utbildning*. En ung flicka kan hänvisas till *Fredrika Bremerförbundets* häfte »*Flickornas yrkesutbildning*» (1924) eller »*Kvinnan i förvärvsarbetet*» (1925).

Sedan kompetenskraven sålunda undersökts blir nästa fråga: Har jag begåvning och möjligheter att utbilda mig för något av de »lärda» yrkena? De vanliga skolbetygen ge delvis svaret. I Bahnsens bok finns dessutom vissa intelligensprov, som man kan utföra på sig själv. Kan man icke med gott samvete beteckna sin begåvning som »mycket stor», »stor» eller åtminstone »genomsnittlig» bör tydligen varje tanke på de »lärda» banorna överges.

Har pojken så fastnat för något av de undersökta yrkena bör han intervjua någon utövare av yrket och särskilt höra sig för om framtidsutsikterna. Kanske är det som lappskomakarens ett yrke på avskrivning. Eller äro utsikterna synnerligen ljusa, som väl fallet f. n. torde vara beträffande revisorsyrket. I vårt land ha vi dessutom långa sommarferier från skolorna och dessa böra utnyttjas till praktik inom yrket.

Vår tid är ofantligt svår, då det gäller att skapa sig en säker framtid. Å ena sidan fordras specialisering, å den andra ständig utveckling, oupphörligt nya uppfinningar och arbetsmetoder. Man diskutera i våra dagar, vilken kategori, som sitter säkrast, specialisternas eller allround-männens. Kanske är den gyllene medelvägen här som så ofta fördelaktigast, d. v. s. grundlig specialutbildning i ett fack men samtidigt något annat »bakfickan», i händelse den förra banan för längre eller kortare tid skulle stängas.

Den studerande ungdomen, de sociala frågorna och S. S. U. H.

av stud. Gustaf Klackenbergh.

I över 30 år har Sveriges Studerande Ungdoms Helykterhetsförbund utfört en välsignelsebringande verksamhet för att genomsyra den bildade ungdomen med helykterhetens idéer. Dess medlems-siffra var en gång oerhörd. Man skulle kunna säga, att all överklassens ungdom tillhörde S. S. U. H., utan att överdriva alltför våldsamt. Men: hur gick det då se'n? Kvarstodo alla S. S. U. H:s medlemmar på den absolutistiska ståndpunkten, då de lämnat skolan och universitetet — och därmed även S. S. U. H. — och gjort sin entré i det s. k. livet? Nej, de forna S. S. U. H.-iterna övergav till stor, ja, till största delen sin ungdoms ideal.

Vad kunde då detta bero på? En av anledningarna var givetvis det motstånd och den hätskhet, en absolutist överallt i de högre kretsarna möttes av. En annan anledning var väl, att de dåtida motiven för absolutismen, de medicinska, ej längre av vetenskapen kunde godtas. I stället för sin forna, av vetenskapen underkända, motivering kunde de ej i hast lägga sig till med någon annan. Därför fann S. S. U. H. år 1917 tiden vara lämplig för en utvidgning av pro-

grammet och motiveringen, så att den sociala sidan av alkoholproblemet — och detta problems samband med andra sociala frågor — kom i förgrunden. I S. S. U. H:s stadgar tog detta sig uttryck i bl. a. följande passus: »Genom att bereda sina medlemmar tillfälle till studier över samhällsföretelserna och deltagande i praktiskt-socialt arbete söker förbundet jämväl hos sina medlemmar väcka intresse och förståelse för övriga samhällsliga spörsmål samt stärka och fördjupa medlemmarnas känsla av socialt ansvar.»

Den »gyllene ungdomen» måste känna till ansvar.

S. S. U. H. har genom denna stadgeändring lyckats åstadkomma en åtskilligt mindre avfallsprocent än förut och har också lyckats höja ansvarskänslan inför medmänniskor och samhälle, vilket kan behövas bland den »gyllene ungdomen», där ansvarslösheten i hög grad florerar. Ute i lokalföreningarna landet runt samsätter man sig ivrigt med alla sociala frågor — på föreningssammanträdena, på diskussionsaftnarna och på studiecirklarna. Den, sociala upplysningens fackla gör S. S. U. H. allt för att tända vid läroverk, flickskolor och kommunala mellanskolor. För att stimulera det sociala studieintresset anordnas årligen genom statsanslag och bidrag från Casselska fonden sociala studiekurser i Stockholm. Vid dessa studiekurser har man alltid haft vetenskapens och sakkunskapens män och kvinnor som föreläsare, m. a. o. man har alltid eftersträvat att få reda på de sociala förhållandena, sådana de äro, och ej sådana de kunna te sig i en viss intressents ögon.

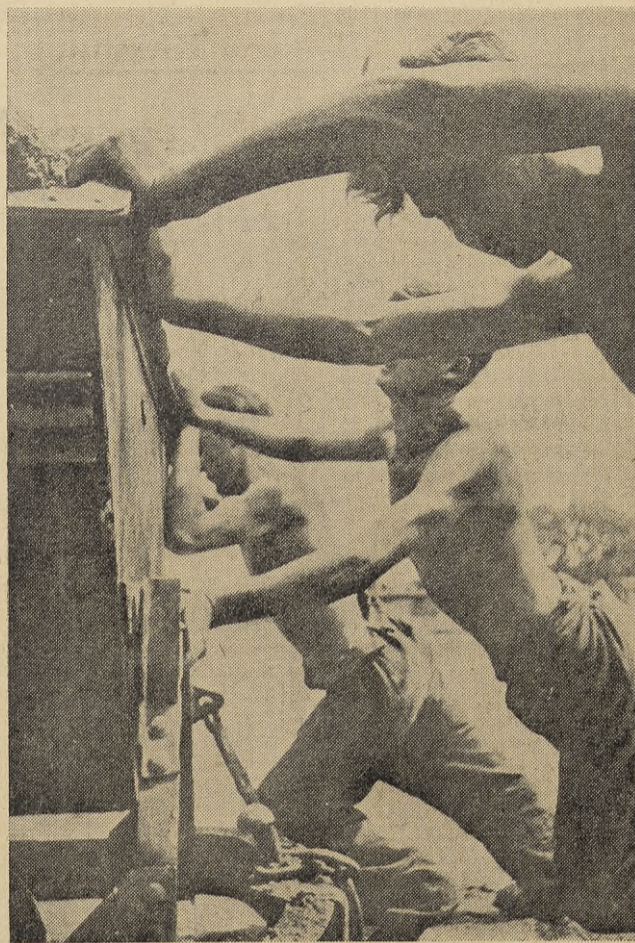
Den moderna alkoholforskningens erfarenheter.

Vid årets studiekurs i Stockholm under förra delen av januari var det centrala problemet alkoholfrågan, en av vår tids största sociala problem. Det gällde att skänka deltagarna insikt i de senaste rönerna på alkoholfrågans område, att sätta dem in i de resultat och undersökningar, vetenskapen kommit till och gjort i de sista av dessa dagar. Bland dessa föreläsningar må nämnas: »*Rättslärans allmänna grunder med särskild hänsyn till nykterhetslagstiftningen*» av kommerserådet jur. d:r *Siegfried Matz*, »*Alkoholens fysiologiska verkningar*» av prof. *Göran Liljestränd* och »*Alkoholistens psykologiska särmerken*» av prof. *Olof Kinberg*. Så var det vidare en diskussion: »*Absolutisten och sällskapslivet*», ett ämne aktuellt för alla moderna absolutister. Diskussionsinledare var prof. *Josua Tillgren*. Auditoriet visade honom också stor tacksamhet genom applåder, sedan han framfört sitt gnistrande och sprakande fyrvrkeri av sarkasm, kvickhet, originalitet och sakkunskap.

Studieungdomen behöver en orientering i det nutida samhällets struktur.

Även om vid årets studiekurs alkoholfrågan var det centrala och viktiga, så fanns dock plats för ett par andra sociala föreläsningar. Lärarinnan vid S. Sunderbyns folkhögskola fröken *Anna Breitholtz* höll två föreläsningar över ämnet: »*Fri-villigt socialt arbete i England just nu*». I sin första föreläsning redogjorde fröken Breitholtz för den idealarbetsstat, som i överensstämmelse med den kristna broderskapsläran skapats av en rik kväkare i Borneville. Vidare behandlades kväkarnas inställning till kriget. Eftersom kriget är betingat av de ekonomiska förhållandena bedrivna dessa kväkare ekonomisk upplysningsverksamhet och betona vikten av systembyte, så att det privatkapitalistiska systemet med dess orättfärdighet och orättvisa ersättes med ett annat, som står i överensstämmelse med Kristi lära. En annan aktuellt-social föreläsning var prof. *G. Vilh. Hultkrantz' »Rasbiologi och dess tillämpning på sociala frågor»*, där så pass aktuella frågor som sterilisering och födelsekontroll berördes.

Det är av vikt, att den studerande ungdomen, innan den har hunnit stelna i former och förnuftsloshet, får sociala insikter, så att dess syn på de sociala problemen ej blir så okunnig, klasstrång och rik på fördomar som hittills. Har den bildade klassens ungdomar erhållit sak-

Ungdomen måste känna att man behöver den.

Arbetslös ungdom — pionjärer för ett nytt samhälle.

(Forts. fr. sid. 1).

och rådgöra om vad en fredsuppöstran för omhändertagen ungdom bör gå ut på. Skall den få allmänbildning att trösta sig med, när de tillfälliga kurserna är slut? Eller ärliga svar på ärliga frågor? Skall vi kunna lära den arbetslösa ungdomen att den är ett led i den process, som pågår för en förnyelse av samhället?

Diskussionen — i vilken representanter för olika slag av ungdomsverksamhet hade ordet — och de övriga föredragen kom sedan att följa två linjer: dels om den enskildes insats i kampen mot kriget, och därmed för ett ändamålsenligare samhälle, dels om direkta arbetsmöjligheter och uppgifter för en ungdom, som övergivits av samhället och har all anledning att växa upp till dess fiender.

I fredsfrågan talade kapten *Olaf Kullman* från Oslo, välkänd efter händelserna i höstas, när han till följd av sitt deltagande i antikrigskongressen i Amsterdam och sin fredsagitation suspenderades från sin tjänst i norska marinen. Kapten Kullman hävdade absolut den personliga insatsens betydelse i kampen mot kriget, den enskilda övertygelsen, som leder till motstånd mot våldet, den energiska upplysningspropagandan

Det passiva motståndet mot krig, sade också hr *Gard*, en av Nordgårdens — studiehemmet i Göteborg — främsta krafter, är en tanke som man måste ge ungdomen att arbeta med. Men han påvisade också den verklighet, som man inte kan komma ifrån, den ständiga kampen på arbetsplatser och i industrien, där den ene trampar ner den andre för att inte själv bli nertrampad. Och kand. *Bertil Hansson* från Viskadalens folkhögskola

lig upplysning i dessa spörsmål, då kunna och skola de också — när de blivit »män i staten» — göra en insats för att lösa de sociala frågorna. Givetvis bör samhällets skola ha till sin uppgift att bringa eleverna socialkunskap. Nu har skolan förbisett att göra det. I stället har S. S. U. H. i görligaste mån gjort det. Och för det är förbundet värt ett ärligt och uppriktigt tack.

Andra upplagan av *En ovälkommen som springficka och fabriksarbeterska* av *Nanny Johansson* har utkommit på Lindblads förlag. Pris Kr. 3:50.

formulerade problemet ännu skarpare, när han sade: Hur fruktansvärt måste det inte kännas för pacifisterna att nu få erkänna, att Gandhis väg är oframkomlig för den tyska arbetarklassen?

Kravet på trygghet från ungdomens sida betonades med särskilt eftertryck av de ungdomar som voro närvarande, ungdomsklubbar och nordgårdare, och då menades trygghet både i politiskt och ekonomiskt avseende. Men vi önskar något utöver brödfödan, sade man. Det var samma tanke som fröken *Sigröd Lundgren* från Nordgården och redaktör *Birgit Nissen* från Oslo framförde. Fröken Lundgren berättade att det är allt yngre och yngre årsklasser, som söker sig till Nordgården. Det är snarare för att få något att syssla med än av direkt studieintresse. Skolformer och undervisning duger inte alla. Men för oss blir den stora frågan hur vi skall kunna ge dem något utöver enbart »sysselsättning». De måste ha ett mål som hägrar. Vad skall vi kunna ge dem som kan motsvara t. ex. landstormens starka grepp om deras fantasi och vilja, något som lockar och eggat.

Fröken Nissen skildrade erfarenheter från ungdomskurser i Norge. De talade med varandra om sitt älskade och hatade arbete, sade hon, de drömde om det om nätterna, de låtsades med varandra att de stod på sina arbetsplatser — men det är mil mellan dem som har arbete och de arbetslösa. Det norska högerförslaget om arbetsfyllingar för arbetslösa är just ett exempel på alla fel i sättet att betrakta problemet. Det föreläsaren insamlar av 2 % av alla arbetsinkomster för upprättandet av jordbrukskolonier, där de arbetslösa skall få arbete och 20 öre om dagen. Alltså just sådana förslag som måste komma dem att känna sig som en kast för sig — sammanförda i läger som militärer. Det är samma uppfattning om en folksort för sig som talar ur en arbetsgivares ord, att »vi vill inte gärna ta in ungdom i företaget, som gått arbetslös mer än tre månader.»

En hel del av de framställda frågorna fick sitt svar i rektor *Honorine Hermelins* — Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad — föredrag på söndagskvällen, som hon kallat *Vinst av arbetslösheten*. Eller låt oss hellre säga: det gav uppslag till svar.

När vi skall försöka att ur detta värsta onda, som hårdast drabbat människovärdet och gör människor till fångar i samhällets hand — leta ut något positivt, sade rektor Hermelin, måste detta bli att lära oss fixera fritidsproblemet. Detta problem blir helt enkelt kär-

Rudolf Steiners pedagogik

(Waldorfskolan)

behandlas i en serie föredrag anordnad av Svenska Waldorfskoleföreningen i *Engelbrektsalen, Rådmansgatan 14* (spår.-linje 5, hållpl. Engelbrektskyrkan) kl. 7.45 (8 precis).

Månd. 10 april: En allmän orientering i Rudolf Steiners pedagogik. Fru *Ida Öhman*.

Månd. 24 april: »Hvad er en fri skole?» Torsd. 27 april: »Förvandlingar i menneskelivet hos barnet og den voksne.» Fru *Signe Roll-Wikberg*, förest. för Rud. Steiner-skolen i Oslo.

Månd. 8 maj: »Den konstnärliga undervisningen i en Rud. Steiner-skola» (musik, eurytmi m. m.). Fru *Karin Flack-Selling*, Rud. Steiner-skolan i Stockholm.

Månd. 16 maj: »Huru kan läroplanen taga hänsyn till barnets utvecklingskedan?» Fröken *Marg. Riedel*, Rud. Steiner-skolan i Stockholm.

Diskussionsafton anordnas fredagen den 28 april kl. 7.45 med inledningsföredrag av fru *Roll-Wikberg* om »*Disciplin*» å *Margareta Hushållsskolas* lokal, Norrmalmstorg 1.

Agnes Gustafson. Greta Lundberg. Ingeborg Sjögren. Ida Öhman.

Dessutom skulle företagare och andra få ökade inkomster genom den ökade sysselsättningsgraden, av vilka en del skulle sparas, därmed skulle nytt sparande tillhandahållas marknaden. Och Myrdal är nog optimistisk att tro, att detta nya sparande skulle vara tillräckligt för att uppväga den stora extra upplåningen och hindra en alltför stor stegring av priserna på konsumtionsvaror.

Myrdal gör emellertid ett viktigt förbehåll: Även om en real produktionsökning ägde rum, finns en gräns, som bestämmas av hänsynen till vår valuta. Om inkomsterna stiga, stiger nämligen även importen av utländska varor, utan att vår export i motsvarande grad kan ökas. D. v. s. kronans värde sjunker i förhållande till utlandsvalutor. Detta kan möjligen få ske i någon mindre grad, men är av många skäl farligt, om det går för långt. Efter denna gräns måste riksbanken företaga kreditstramningar för den enskilda företagarens verksamhet, om kreditgivningen till det offentliga skulle kunna fortsättas. (Dock finns ett visst utrymme innan gränsen nås, dels därför att riksbankens förråd av utlandsvalutor är stort, dels därför att vi faktiskt sista halvåret haft en deflation, stridande mot det program för vår valutavård, som riksdagen i våras formulerade.)

Saken gäller f. ö. icke blott kronans internationella handelsvärde, utan framförallt kronans inre köpkraft, vår egen prisnivå. (Ehuru Myrdal skjuter denna sida av saken i bakgrunden.) Vi skulle icke kunna tillåta priserna att stiga obegränsat, även om vi vore en sluten självhushållning. Vi ha nämligen blivit fattigare som nation genom avstängningen av våra exportmöjligheter. Ökas då de arbetslösa konsumtion (genom att ny-köpkraft sättes i deras händer) utan att andra befolkningsgrupper minska sin efterfrågan, så måste en prisstegring på konsumtionsvaror framkallas. Ty vi finge då en ökad köpkraft utan motsvarande ökning av sådana varor, eftersom beredskapsarbetena icke direkt skapa dylika. (Nu menar emellertid Myrdal, att den ökade efterfrågan på konsumtionsvaror till stor del skulle tillgodoseas genom att produktionskapaciteten inom jordbruk och konsumtionsvaruproducerande industrier bättre än nu utnyttjades — det skulle därför dröja länge, innan knappheten på sådana varor behöfde bli kännbar och ta sig uttryck i en prisstegring.)

Emellertid kvarstår faktum att det existerar en gräns för kreditutvidgningar såväl med hänsyn till våra växelkurs som till den inre prisnivån. Denna gräns kan eventuellt behöva vidgas. Myrdal framhåller därför starkt vikten av att en ökning i de offentliga arbetena kombineras med konsumtionsinskränkande åtgärder, dels handelspolitiska metoder för importens hämmande eller exportens främjande (Wigforss igångsättande av utredningar angående reglering av kaffeimporten och befrämjande av användningen av svenskt motorbränsle får kanske ses som steg i denna riktning) — dels konsumtionskatter och lönedpressningar såväl inom det offentliga som det enskilda näringslivet. (Särskilt motiverade... där de irragavarande offentliga arbetena direkt och indirekt skulle stegra arbetsefterfrågan på sådana sektioner av arbetsmarknaden, varinom arbetslösheten är väsentlig grad högre än i angränsande yrken.) — (Lönensänkningar skulle ju också ge företagsamheten en extra stimulans genom förbilligande av produktionskostnaderna.) Några åtgärder i den

För minnet och löftet.

— »Det första kvinnliga riksdagsmötet» — så kallade fröken Lilly Engström i ett humoristiskt anförande den sammankomst i Stockholm i slutet av mars år 1903, då den gamla ärorika Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt — L. K. P. R. — bildades. Det skrevs stadgar och arbetet planerades — allt var ännu nytt och oprövat och ingen kunde då ana hur Landsföreningen skulle växa ut till omfattning och betydelse. Den blev ett mönster för andra länders organisationer i samma idéers tjänst. Sverige blev i det internationella samarbetet tidigt en kraft att räkna med.

Den enda som nu är kvar från den först bildade centralstyrelsen är fru Ellen Hagen och på hennes initiativ samlades härom kvällen på Årsta ett 25-tal av de äldre och yngre veteranerna från de gångna årens kampanj under de gamla standarderna i de gula och vita färgerna. Tal hölls, minnen och bilder, allvarliga och humoristiska, rekapitulerades i god och glad stämning.

Man såg där Karolina Widerström, Lydia Wahlström, Gulli Petrini, Alma Sundquist, Signe Bergman, Anna Lindhagen, Anna Abergsson, Vienna Mesterton, Anna Holmquist, Eva Andén, Frida Steenhoff, Ezaline Boheman, Gerda Lindblom, Maja Strandberg, Jenny Veland, Ruth Randall Edström, Ester Brisman, Karin Fjällbäck Holmgren, Hilda Sachs, Ellen Palmstierna, Gurli Hertzman-Ericson — alla ha de på ett eller annat sätt varit med i ledningen för det vittutgrenade arbetet. Hälsningar kommo från Selma Lagerlöf, Annie Furuholm, Helsingfors, Fredrikke Mörck, Oslo, Ebba Palmstierna,

na riktning har dock regeringen ännu icke föreslagit.

Ju längre man kan gå på sådana vägar, ju större möjligheter har man att sätta i gång offentliga arbeten utan att därigenom skapa inflation.

Myrdal erkänner i detta sammanhang, att om gränserna för en kreditutvidgning skulle visa sig vara tränga — d. v. s. om man av hänsyn till växelkurserna icke vågade öka krediten tillräckligt, och om man inte vidtog åtgärder för att vidga gränserna — så skulle såväl understödet som offentliga arbeten skärpa depressionen i stället för tvärtom.

Cassel . . .

Vad säga nu andra nationalekonomer om detta djärva och optimistiska program? Den springande punkten i diskussionen är givetvis i vilken mån det kan lyckas att stimulera det privata näringslivet genom statsarbeten. Ty skulle man ej lyckas, kan uppvaknandet för det svenska folket medföra ett synnerligen obehagligt bakrus.

Cassel nystar upp problemet från en annan ända. Han börjar således med att ytterst kraftigt understryka 1) näringslivets behov av sparmedel även under depressionstider, 2) att vår sparformåga minskats våldsamt genom krisen. Den skattepliktiga nationalförmögenheten uppskattas ju ha gått ned med omkring 20 % på två år och inkomsten med nära en sjundedel eller 760 milj., 3) att alla besparingar komma till användning i någon form, 4) »Om det totala sparandet i landet blir oförändrat, så måste alltså ökade offentliga anspråk på sparmedel medföra en minskning av det enskilda näringslivets försörjning med besparingar.» Detsamma gäller skatter, som tendera att minska sparandet. Resultatet blir alltså att det offentliga genom att dra till sig medel för att bereda arbetstillfällen antingen åstadkommer en motsvarande minskning i arbetstillfällena i det enskilda näringslivet (lån och skatter, som träffa sparandet) och då icke hjälper de arbetslösa eller hjälper dem genom en konsumtionsinskränkning, som övervägande går ut över de breda lagrens konsumtion (konsumtionskatter). Men det betyder ju ingen verklig ökning av arbetstillfällena. Vill man sätta i gång offentliga arbeten för arbetslöshetens bekämpande, måste man ha nya sparmedel till sitt förfogande. (Detta har ju Myrdal också på sätt och vis förutsatt genom villkoret, att det privata näringslivet ändå skall försörjas med kapital.) — Cassel medger, vad Myrdal påpekat, att om fabriker, som stått stilla, få syssel-

London, Gerda Hellberg, Karlstad, Hildur Öijer, Göteborg, Lisa von Post, Uppsala, och Augusta Widebeck, Strängnäs.

Tidevarvet bad fru Hagen berätta något från denna epok i kvinnorörelsens historia. »En vacker skörd av minnen bevarar man från dessa så särskilt rika och levande år», svarar fru Hagen, »det är bara svårt att välja. Vad nutidens generation-troligen aldrig kommer att förstå och därför inte kan värdera är det arbete, som låg bakom denna rent ideellt-teoretiska fråga. Den måste hållas uppe, synlig för allt folket, och främst för politikerna, som hade så lätt att glömma den. Tre masspetitioner har jag varit med om att samla och föra fram, den stora av 1898 gällde allmän rösträtt för män och kvinnor, två under senare år gällde kvinnorna, då mannen löst frågan först för sig själva. Hur många, många steg, hur mycket förklarande ord och resonemang kostade inte varje dyrbart namn på listorna! Sedan blev det uppvaktningar för regering och riksdagar. Och så denna oändlighet av möten, som är efter år måste ordnas i Stockholm och ut i de hundratals lokalföreningarna landet runt. Det är möjligt att jag slog rekord som resetalare — 1919 var min siffra uppe i ett tusen föredrag, sen dess har ingen räkning hållits. Det var upplysningsmöten även i andra lagfrågor och i praktiskt-socialt arbete och vid stora politiska möten talade jag tillsammans med Lindhagen, Staaff, Branting, Fridtjuv Berg, Påboda, Carl Carlsson Bonde, Knut Kjellberg, Edén och andra av dem som stod främst i linjen. Leden ha glesnat, även bland kvinnorna — vi ägnade vid

Ellen Hagen när hon började — 1903.

vår minnesfest en tacksamhetens och hyllningens tanke åt Anna Whitlock, Anna Bugge Wicksell, Frigga Carlberg, Emilia Broomé, Sophie Boström, Hilma Borelius, Kristina Borg, Ella Billing, Augusta Tønning och många, många fler av de som hängivet höllo ut till det sista.»

— Och hur ter sig arbetet av i dag? — »För kvinnornas del synes det tydligt nog, att då de vid grundlagsändringen, d. v. s. i och med medborgarrätten inte fingo sig tillförsäkrade en fulltäckare representation i riksdag och i samhällsstyrelser så ha de för varje år som går allt svårare att göra sig gällande. Deras ord och mening får intet inflytande.

Reaktionen växer i nödtider. Och ungdomen dyrkar så många främmande gudar. Det gäller för dem, som ha något av tron och offervillighetens entusiasm från »genombrottets» dagar, att alltjämt hålla samman.

Så blev och rösträttskamraternas sammankomst i minnenas tecken — vi kände alla att våra principer för rätt, rättvisa och rättfärdighet äro de som hålla, att det ohyggliga sceneri, som nu rullas upp ute i världen, hos ingen kunnat rubba tron på att demokrati är den enda styrelseform, som är människan värdig, den enda, under vilken individen trots allt kan växa och utvecklas.»

Vår hönör för arbetet!

konsekvent fullföljdes, mycket snart återge näringslivet ett visst mått av förtroende». Köplusten, produktionen skulle stiga. (På denna punkt är C. tydligen mer optimistisk än Myrdal.) Den ökade kreditgivningen skulle motsvaras av en ökad omsättning, och priserna skulle således ej behöva stegas i samma tempo som betalningsmedelsvolymen. För ett sådant programs förverkligande fordras emellertid ett planmässigt samarbete mellan regering och riksbank samt även privatbankernas villiga medverkan.

Det får icke gå till så, att staten först bestämmer sig för en massa stora offentliga arbeten och sedan anlitar centralbankens hjälp för att täcka budgetbristen. Ty då drivs landet viljelöst in på en ren inflationspolitik, som icke är bunden av klart utstakade gränser och som måste framkalla starkt misstroende till valutan.

Nu måste man nog erkänna, att det Myrdal-Wigforsska programmet räknar med att en viss prisstegring är möjlig och tillätlig, ja, önskvärd, som följd av den stora utvidgningen av de offentliga arbetena. Detta borde, menar Cassel, emellertid sägas ifrån så klart och tydligt, att inte den vidgade kreditgivningen ens kan få skenet av nödtvång. — Cassel erkänner emellertid också han, att om förtroendet skulle vara så totalt ödelagt, att ingen än så liberal kreditpolitik skulle kunna stimulera investeringen i det privata näringslivet, så skulle det vara berättigat att centralbanken tillgrepp andra metoder för att få ut betalningsmedel i rörelsen, först och främst att köpa upp statsobligationer, men som en sista utväg skulle staten kunna ta centralbankens kredit i anspråk för offentliga arbeten och därmed göra en insats för att få näringslivet i gång. »I nuvarande läge kan man försöka en sådan utväg... dock i så begränsad omfattning, att man steg för steg kan följa verkningarna och övertyga sig om att man verkligen är i stånd att behärska prisutvecklingen», så att icke en ödesdiger inflation blir följden. Syftet att få ut betalningsmedel i rörelsen och att genom prisstegring stimulera det enskilda näringslivet skulle hela tiden vara det bestämmande — anordnandet av offentliga arbeten blott ett medel härtill.

Här har gjorts ett försök att i korthet skissera likheter och skillnader i tvänne ekonomers tänkande över problem. Samma motsättningar ligga på botten i all diskussion om dessa ämnen — ehuru stundom i stridens hetta till ytterlighet förgrovade och förvidna.

Och härmed överlämnas åt läsaren att själv taga ståndpunkt.

Margit Wohlin.

Råd och Rön

DAMSKRÄDDERI

»Modèle»

Linnégat. 6° b. Tel. 60 66 80
1:a kl. Syateljé. Även mönster på beställning samt tillklipping o. provning av tyger.

DOCKOR

Eleganta Salongsdockor

från egen ateljé samt alla lösa delar (kroppar, huvud, masker och skor etc.). Begär prisuppgift.

E. Axelson

Kungsgatan 15, Stockholm. Tel. 11 13 21.

KEMIKALIEAFFÄR

Siri Nilssons

KEMIKALIE- & TEKN. AFFÄR
SKEPPARGATAN 74

Tel. 749 02.

Varor hemsändas.

MÖBLER

ENRUMSMÖBLER

Ex.: »Lars» Kr. 450:—
»Set» » 550:—
»Brio» » 600:—
»Viking» » 625:—
Bonad björk.

ERNST KARLSON.

Sveav. 108 (m. emot Stadsbiblioteket.)

TVÄTT

Kahns Tvätt

Tvätt och mangling 45 öre. Vålgjort arbete. Hämtas. Gyllenborgsgatan 8. Telefon 53 71 20.

Billiga Gardiner

Allmogegardiner från 0: 25
Madrasgardiner » 0: 85
Trädgardiner » 0: 75
Silkesgardiner » 1: 50
Draggardiner » 1: 60

A.-B. MATTOR & GARDINER

SVEAVÄGEN 45 FOLKUNGAGAT. 59

Tel. 11 32 94. Tel. 41 37 60.

Bageri
och Kafferum

Kungsgatan 55

Klara Norra Kyrkogata 26

Stockholm. Tel. 20 84 05.

TIDEVARVET

Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm.

REDAKTION:
Telefon 20 48 42. Mottagningstid 10—12.

EXPEDITION:
Telefon 20 48 42.

Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m. Postgiro 1544.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 6:—, halvår kr. 3: 25, kvartal kr. 1: 75. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1933

Zetterlund & Thelander's Boktryckeri-A.-B.

glad påsk
med
kooperativas
goda
harmoniska
kaffe